

การดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี

"State Welfare Card" Policy implementation in Bangkruai
District, Nonthaburi Province

อชัญญ์ คชรัตน์*

Atchanai Kodcharatana

atchanaik@gmail.com

Received: 17/06/62 Revised: 11/09/62 Accepted: 11/09/62

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ใน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) บริบทของพื้นที่อำเภอบางกรวยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” 2) ความความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” 3) กระบวนการดำเนินงานตามนโยบาย และ 4) ผลของการดำเนินการตามนโยบาย โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม ในส่วนของวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” เป็นนโยบายรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือประชากรผู้มีรายได้น้อยกว่าเกณฑ์ ซึ่งมีอยู่ถึง 11.4 ล้านคน โดยมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง เป็นต้น อย่างไรก็ตามการจัดสวัสดิการสังคมและการให้เงินช่วยเหลือของภาครัฐยังมีข้อจำกัด กล่าวคือไม่สามารถให้สวัสดิการและเงินช่วยเหลือตามมาตรการต่างๆ ได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากข้อมูลที่เป็นสำหรับ

* ที่ว่าการอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

การกำหนดนโยบายการจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน ยังไม่มีการบูรณาการข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกัน อีกทั้งยังขาดข้อมูลเชิงลึกส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเป็นการทำให้ความช่วยเหลือผ่าน “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด มีข้อมูลในการติดตามประเมินผลการให้สวัสดิการในแต่ละประเภท และนำมาปรับปรุงการให้สวัสดิการให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำกับติดตามค่าใช้จ่ายสวัสดิการต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : นโยบายสาธารณะ, บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ, การดำเนินนโยบาย

Abstract

The objective of this research is to study the implementation of “State Welfare Card” policy on four issues. Those are 1) the context of Bang Kruai district area that affects the implementation of the policy, 2) sufficiency of resources to be used in the project operation, 3) the implementation process according to the policy and 4) the result of the implementation of the policy. Employing both documentary and field research methods, data were collected by structured interviews from 10 key informants. “The State Welfare Card” is a government policy that wants to help 11.4 million people with lower income. Many government agencies are responsible for such policy, such as the Ministry of Interior, Ministry of Public Health, Ministry of Education, Ministry of Labour, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Ministry of Social Development and Human Security, Ministry of Finance etc. However, in the past, social welfare and

government grants were still limited. That is, they cannot provide welfare and financial assistance according to various measures that match the target group. It is because the information needed for policy formulation is scattered in many departments. There is no integration of information and lack of personal insights necessary for policy recommendations in order to make "State Welfare Card" the most beneficial to the target group. Information for monitoring and evaluating the welfare benefits in each category should be closely considered to improve the welfare in accordance with the needs of poor people in each area more effectively, as well as being able to systematically monitor various welfare expenses.

Keywords: public policy, State Welfare Card, policy implementation

บทนำ

หนึ่งในโครงการสำคัญของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี คือโครงการ National e-Payment ซึ่งมีโครงการย่อยสำคัญคือ โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ (โครงการลงทะเบียนฯ) เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดสวัสดิการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐให้กับผู้มีรายได้น้อยที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

กระทรวงการคลังได้เปิดให้ผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด ลงทะเบียนระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 15 พฤษภาคม 2560 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมภายใต้โครงการ e-Payment ภาครัฐ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคมและการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐโดยผู้ลงทะเบียนมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีสัญชาติไทย
2. มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (โดยต้องเกิดก่อนวันที่ 16 พฤษภาคม 2542)
3. ว่างานหรือมีรายได้ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ทั้งสิ้นไม่เกินหนึ่งแสน

บาท

4. ไม่มีทรัพย์สินทางการเงิน ได้แก่ เงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ หรือถ้ามีทรัพย์สินทางการเงินดังกล่าวจะต้องมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 100,000 บาท ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

5. ไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมาย หรือถ้าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดโดยมีผู้ลงทะเบียนจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 14.20 ล้านคน

กระทรวงการคลังได้นำข้อมูลผู้ลงทะเบียนดังกล่าวไปตรวจสอบคุณสมบัติบุคคล ทรัพย์สินและรายได้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครองตรวจสอบคุณสมบัติบุคคล ธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากธนาคารและทรัพย์สิน ได้แก่ สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้ กรมที่ดินตรวจสอบการครอบครองที่ดิน และกรมสรรพากรตรวจสอบรายได้ของปี 2559 โดยผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดที่จะได้รับพระราชรัฐสวัสดิการ มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 11 ล้านคน

หลังจากได้ฐานข้อมูลแล้ว กระทรวงการคลังจึงได้เสนอมาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยที่มาลงทะเบียนในโครงการลงทะเบียนฯ 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการเพิ่มรายได้ ให้แก่ ผู้มีรายได้น้อยทั้งที่เป็นเกษตรกรและไม่ใช่เกษตรกร (มาตรการเพิ่มรายได้ฯ) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2559 และวันที่ 22 พฤศจิกายน 2559 โดยอ้างอิงเส้นความยากจนที่อยู่ 30,000 บาทต่อปี หากผู้ลงทะเบียนมีรายได้ 0 – 30,000 บาท ต่อปี จะได้รับเงินโอน 3,000 บาท แต่หากผู้ลงทะเบียนมีรายได้ 30,001 – 100,000 บาทต่อปี จะได้รับเงินโอน 1,500 บาท ทั้ง 2 มาตรการมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2559 และได้สิ้นสุดลงในวันที่ 31 มกราคม 2560

“บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือ “บัตรคนจน” ได้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 เป็นต้นมา แม้ว่า ในภาพรวม บัตรคนจนจะมีความผิดพลาด เรื่องการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพราะนิยาม “คนจน” ที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากผู้รับบัตรมีจำนวนมากถึง 11.67 ล้านคน ขณะที่คนจนที่แท้จริง จากการสำรวจโดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีเพียง 4.85 ล้านคน หากนำตัวเลขผู้ว่างงาน ซึ่งสามารถลงทะเบียนได้

เข้ามาเพิ่ม ก็ยังไม่ทำให้ได้คนจนเท่ากับ 11.67 ล้านคนอยู่ที่ สะท้อนว่าโครงการดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จในแง่ของการวางกลุ่มเป้าหมาย

หลังจากที่ได้เริ่มใช้โครงการไปแล้ว ก็พบว่ามีปัญหาหลายอย่างเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความเร่งรีบในการเริ่มโครงการทั้งที่ขาดความพร้อมของร้านค้าธงฟ้าและการกำกับดูแล เช่น กรณีที่ผู้มีรายได้น้อยเอาบัตรสวัสดิการไปแลกเป็นเงินสด ก่อให้เกิดข้อสงสัยว่าในเมื่อผู้ถือบัตรสามารถนำเงินไปซื้ออะไรก็ได้ เหตุใดจึงยังต้องการถือเงินสดอยู่ หากจะนำไปซื้อสินค้าในตลาดสด ผู้ถือบัตรก็สามารถนำค่าจ้างที่ได้รับเป็นเงินสดมาใช้ที่ตลาดได้ ความเป็นไปได้จึงอยู่ที่ค่าใช้ส่วนอื่นที่นอกเหนือจากสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ต้องการเพิ่มเงินค่าขนมให้กับลูก ต้องการนำไปใส่ของงานบวช หรืออาจจะนำไปเล่นการพนัน

ปัญหาที่พบคือ การติดตั้งเครื่องอีทีซี ต้องใช้ความแรงของสัญญาณอินเทอร์เน็ต รวมถึงตัวเครื่องที่ยังกระจายไม่ครบทั่วทุกร้านธงฟ้าในประเทศ ทำให้เกิดการจ้องจามนำบัตรคนจนเอาไว้หลายพันใบ เมื่อบัตรคนจน สามารถใช้ได้เฉพาะร้านธงฟ้าประชารัฐ สิ่งที่ตามมาคือผู้ถือบัตรก็จะไปกระจุกตัวอยู่ในร้านธงฟ้า ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงคือร้านค้าปลีก แผงลอยในตลาด หรือร้านสะดวกซื้อ ในเรื่องของคุณภาพและความหลากหลายของสินค้าร้านธงฟ้ามีมากเท่ากับร้านอื่นหรือไม่ นอกจากจะส่งมอบสินค้าราคาถูกให้ประชาชนแล้ว ควรยกระดับคุณภาพชีวิตด้วย

ประเด็นต่อมาคือการวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการบัตรคนจน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ได้ออกมาระบุว่า ศูนย์ติดตามและพยากรณ์เศรษฐกิจการเกษตร (KOFCA) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์โครงการประชารัฐสวัสดิการ พบว่ากว่า 30% ของผู้ถือบัตรคนจนเป็นเกษตรกร ขณะที่ยีกกว่า 70% นั้น อยู่นอกภาคเกษตรกร (หนึ่งในนั้นก็มิบุคคลที่เจ็บปรัญญาโทและปรัญญาเอกรวมอยู่ด้วย) ดังนั้น ผู้ได้รับประโยชน์มีคนที่จนไม่จริงปะปนอยู่มาก เพราะคนจนที่สุดในสังคมกระจุกตัวอยู่ในภาคเกษตร แต่ไม่ใช่ทุกคนในภาคเกษตรที่ถือบัตรดังกล่าว

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ โครงการก่อให้เกิดการเติบโตในสาขาการทำนา การเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร มีข้อสงสัยคือ การใช้จ่ายที่ร้านธงฟ้าช่วยให้การทำนาเพิ่มขึ้นได้

อย่างไร หากเป็นเรื่องของการซื้อข้าวสาร สัดส่วนการซื้อข้าวสารจากร้านธงฟ้าเป็นอย่างไร เพราะหากเข้าใจไม่ผิด คนในชนบทมักไม่ได้ซื้อข้าวสารจากร้านสะดวกซื้อ แต่เป็นโรงสี หรือหากมีสมมติฐานว่า บัตรคนจนทำให้กินข้าวเพิ่มขึ้น ไม่จริงเพราะคนจนไม่ใช่คนที่หิว ตลอดเวลา และมีการศึกษามากมายพบว่า คนจนไม่ได้ใช้เงินที่เพิ่มขึ้นไปกับอาหารเพียงอย่างเดียว

โดยสรุปเห็นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาความยากจน แม้บัตรคนจนจะออกแบบมาไม่ถูกต้องทั้งหมด กลุ่มเป้าหมายผิดพลาด แต่ทุกภาคส่วนก็พยายามแก้ไขให้ดีขึ้น รัฐบาลควรมีการจ้างที่ปรึกษาติดตามนโยบายบัตรคนจนอย่างจริงจังมากขึ้น นอกเหนือจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องอีดีซีแล้ว ควรลงไปสำรวจด้วยว่า มีคนจนจำนวนเท่าไรที่ตกหล่นหรือไม่ได้รับบัตรคนจน คนจนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจริงหรือไม่ ช่วยให้หางานได้ง่ายขึ้นหรือมีการชะลอการหางานออกไป รวมถึงติดตามพฤติกรรมกรรมการออมและการกู้เงินของคนจน เพื่อให้โครงการในอนาคตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เป็นเขตชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจและการคมนาคมที่สะดวก อำเภอบางกรวย เป็นอำเภอที่มีขนาดพื้นที่เล็กที่สุดของจังหวัดนนทบุรี และเป็นอำเภอที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ทางใต้สุดของจังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 57 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม อำเภอบางกรวยตั้งอยู่ทางใต้สุดของจังหวัด ห่างจากตัวจังหวัด 16.86 กิโลเมตร อาชีพหลักของประชากรประกอบอาชีพรับจ้าง มักมีรายได้ต่ำและไม่แน่นอน ซึ่งรายได้ที่ได้รับอาจไม่พอจ่ายรายจ่าย มีแนวโน้มทำให้เกิดความยากจนในพื้นที่ จึงให้ประชาชนชาวอำเภอบางกรวยเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยหรือโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือให้ชาวบางกรวยที่ประสบปัญหาความเป็นอยู่ที่ยากลำบากและจะสามารถยกระดับฐานะให้กินดีอยู่ดีมากขึ้น

ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงมีความสนใจที่วิจัยบริบทของพื้นที่อำเภอบางกรวยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ศึกษาความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ

ศึกษากระบวนการดำเนินงานตามนโยบาย ตลอดจนศึกษาผลของการดำเนินการตามนโยบาย ไปปฏิบัติในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางราชการ ที่เกี่ยวข้องกับกรดำเนินการดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

2. การวิจัยสนาม (Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or formal interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากร เจ้าหน้าที่ของที่ว่าการอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2561, หน้า 47) จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 10 คน โดยพิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) 1 คน ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) 1 คน ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) 2 คนเจ้าหน้าที่ปกครอง 1 คน กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน เจ้าหน้าที่

ชนาการ 1 คน นักวิชาการแรงงานจังหวัดนนทบุรี 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามเดียวกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2561, หน้า 75) และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยได้แจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกการสนทนา ก่อนทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยายรวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ อย่างละเอียด

1.4 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือการปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยที่ผู้ศึกษาต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกัน อาทิเช่น แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยการดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” โดยการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการประมวลและกลั่นกรองจากเอกสาร วรรณกรรม วิทยานิพนธ์ ตำราทางวิชาการ คู่มือ เอกสารปฏิบัติงาน พบว่า โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเกิดจากรัฐบาลต้องการผลักดันยุทธศาสตร์ National e-Payment ซึ่งมุ่งการโอนเงินสวัสดิการแห่งรัฐผ่าน

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ขณะนั้นมีข้อจำกัดเรื่องข้อมูลที่ไม่เพียงพอ และยังไม่ได้มีการชำระระบบข้อมูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงเห็นว่าควรจะมีการลงทะเบียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยมากขึ้น ถูกต้องสมบูรณ์กว่าที่เคยมีมาก่อนหน้า โดยจะมีการสะสมข้อมูลซ้ำซ้อนไม่ทันสมัยออกไป ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการอย่างแท้จริง (พรชัย จิระเวช, 2561, หน้า 11)

“บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจึงเกิดขึ้นมารองรับกับข้อมูลปัจจุบัน และยังเป็นการแสดงตัวตนได้ด้วยว่าเป็นตัวจริง เป็นผู้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติมาแล้ว เพื่อที่การโอนเงินสวัสดิการจะได้มีประสิทธิภาพ คือจ่ายตรงให้กับผู้ที่มีสิทธิจริงๆ ทำให้ต้องมีการจัดลงทะเบียนเกิดขึ้น”

โดยคุณสมบัติของผู้มีรายได้น้อยที่มาลงทะเบียน จะต้องเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท ลงมา ซึ่งมีฐานการคำนวณจากค่าแรงขั้นต่ำวันละ 300 บาท เดือนหนึ่งทำงานประมาณ 20-22 วัน เท่ากับมีรายได้เดือนละประมาณ 6,000-7,000 บาท หรือเท่ากับปีละประมาณ 90,000 บาท จึงเป็นที่มาของการขีดเส้นผู้มีรายได้น้อยที่ไม่เกิน 100,000 บาท/ปี

ซึ่งผู้มีรายได้น้อยจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ต่ำกว่า 100,000 บาท และกลุ่มที่ต่ำกว่า 30,000 บาท โดยมาตรการดูแลของความยากจน ที่ใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าเส้นความยากจนจะอยู่ที่รายได้ประมาณ 2,000 กว่าบาท/เดือน หรือปีละไม่เกิน 30,000 บาท จึงเท่ากับว่าถ้ามีรายได้ 0-30,000 บาท ถือว่าเป็นผู้ที่ยากจน ส่วนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไปจนถึง 100,000 บาท เป็นผู้ที่อยู่สูงกว่าเส้นความยากจนถือเป็นผู้มีรายได้น้อย ตัวเลขนี้จึงเป็นฐานพิจารณาของทางกระทรวงการคลังในการลงทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ.2559

ในการลงทะเบียนจะมีการตรวจสอบคุณสมบัติ ตรวจสอบรายได้ โดยส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่งให้กับกรมสรรพากรช่วยตรวจสอบในเรื่องการมีรายได้ โดยดูจากข้อมูลถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย เช่น การรับจ้างทำของ รายได้ดอกเบี๋ย ซึ่งจะไม่เกี่ยวกับการยื่นหรือไม่ยื่นเสียภาษีประจำปี คือดูเพียงว่ามีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จริงหรือไม่

ส่วนเป้าหมายที่แท้จริงในการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ที่ยากจนตามโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น

พรชัย ฐีระเวช (2561, หน้า 12-13) อธิบายว่าเป้าหมายจริงๆ คือให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ยากจนหลุดพ้นจากความยากจนอย่างถาวร ด้วยการช่วยให้คนเหล่านี้มีแผนชีวิตที่จะพัฒนาตัวเองได้ เหมือนกับที่ผ่านมาคือ การให้ปลาให้อาหารไปทาน แต่จากนี้จะเป็นการให้เครื่องมือ ให้เบ็ดไปจับปลา อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั่นเอง

ด้านที่ 1 คือการมีงานทำ โดยรัฐบาลจะจัดให้มี AO หรือ Account Officer เข้าไปช่วยเหลือผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ลงพื้นที่ไปสำรวจไปนั่งคุยว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีรายได้น้อยหรือไม่ มีงานทำเพราะอะไร ถ้าอยากจะมีรายได้เพิ่ม มีงานทำ จะทำอย่างไร ถ้าคิดว่าทักษะในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ อยากจะมีเพิ่ม สนใจเรื่องอะไร หรือต้องการแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม ไม่ใช่เงินนอกระบบจะต้องทำอย่างไร รวมทั้งไปดูสภาพความเป็นจริงว่าตรงหรือไม่กับที่ได้แจ้งไว้ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์หรือไม่ มีบ้านเองหรือไม่ บ้านทรุดโทรมหรือไม่ เป็นต้น

AO จะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ มีนายอำเภอเป็นประธาน แต่งตั้งทีมขึ้นมา ในขณะที่กระทรวงการคลังก็จะมีคนของ ธ.ก.ส. และธนาคารออมสิน ซึ่งมีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้วเช่นกัน เข้ามาช่วย AO เก็บข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาร่วมกันวางแผนชีวิตในการพัฒนาชีวิต จากนั้นจะเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รวมทั้งธนาคารออมสิน ธ.ก.ส. โดยร่วมกันพิจารณาในเรื่องงาน เรื่องคุณภาพชีวิต

ซึ่งกระทรวงแรงงานมีข้อมูลอยู่แล้วว่าขณะนี้ มีอัตราจ้างงานอยู่ 100,000 กว่าตำแหน่ง มีรายชื่อบริษัท นายจ้างไว้พร้อม ถ้าในต่างประเทศจะมี 7,000 ตำแหน่ง เมื่อ AO ไปคุยแล้วพบว่ามีความสมบัติพร้อม เช่น ได้เรื่องภาษาพร้อมจะไปต่างประเทศ ก็ไปได้เลย หรือถ้าภาษายังไม่พร้อมก็มีหลักสูตรเรียนเรื่องภาษาให้ก่อนไป หรือในประเทศ ก็รับได้เลยเมื่อคุณสมบัติพร้อม นั่นคือเรื่องของการมีงานทำ

ด้านที่ 2 การฝึกทักษะอาชีพ จะมีโครงการฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรช่างชุมชน ซึ่งน่าสนใจมากเพราะประเทศไทยมี 80,000 กว่าหมู่บ้าน ถ้า 1 หมู่บ้าน มีช่างอยู่

1 คน คนคนนั้นก็จะมีอาชีพได้โดยจะมีเครื่องมีอกกลาง ให้อบรมหลักสูตร 60 ชั่วโมง ให้เป็นช่างเบ็ดเตล็ด และยังมีหลักสูตรอื่นๆ อีกซึ่งสามารถรองรับได้ 2.1 ล้านคน

ด้านที่ 3 การช่วยเหลือให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับผู้ที่ไม่อยากเป็นลูกจ้างอยากทำอาชีพอิสระมีกิจการของตนเอง ซึ่งกระทรวงการคลังมีธนาคารของรัฐที่พร้อมจะช่วยเหลือ เช่น ธนาคารออมสิน ซึ่งมีโครงการสินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์ โครงการสินเชื่อ Street Food หรือ ธ.ก.ส. มีสินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้ง 2 ธนาคารได้เตรียมสินเชื่อโครงการไว้รองรับได้ราว 2.1 ล้านคน

“จาก 3 เรื่องที่กล่าวมา คือ เรื่องการมีงานทำ เรื่องการฝึกอาชีพ และเรื่องการเข้าถึงแหล่งทุนเข้าสู่สินเชื่อที่เหมาะสม ทั้งหมดนี้จะทำให้คนมีเครื่องมือไปทำมาหากิน”

ขณะเดียวกันยังมีการเข้าไปดูในเรื่องความพร้อมในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน เช่น เรื่องการออมเพื่อการเกษียณอายุ จะออมอย่างไร โดยกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เรื่องที่อยู่อาศัยจะมีโครงการบ้านคนไทยประชารัฐของกรมธนารักษ์ หรือของ ธอส. ซึ่งมีสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นกรมมองในเรื่องคุณภาพชีวิตที่ครบวงจร ไม่ได้ช่วยแค่การมีงานทำเท่านั้น

อำเภอบางกรวยมีพื้นที่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา จัดตั้งเป็นอำเภอเมื่อปี 2447 เดิมเรียกว่า “อำเภอบางใหญ่” โดยอาคารที่ว่าการอำเภอเดิมตั้งอยู่ในเขตที่ดินของวัดชะลอริมคลองบางกอกน้อย ตำบลวัดกระโจมน ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น ตำบลวัดชะลอ ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. 2460 ทางราชการได้พิจารณาเห็นว่า อำเภอบางใหญ่ มีเขตการปกครองกว้างขวาง เจ้าหน้าที่ของทางราชการไม่สามารถดูแลทั่วถึง จึงได้แบ่งพื้นที่เขตการปกครองทางด้านเหนือ แล้วจัดตั้งเป็น “กิ่งอำเภอบางแม่นาง” ขึ้นกับอำเภอบางใหญ่ จนถึงปี พ.ศ. 2464 จึงได้ยกฐานะกิ่งอำเภอบางแม่นางขึ้นเป็นอำเภอ แยกการปกครองไปจากอำเภอบางใหญ่ โดยใช้ชื่อว่า “อำเภอบางแม่นาง” และเนื่องจากอาณาเขตของอำเภอบางใหญ่สมัยก่อนเป็นรูปแหลมคล้ายกรวย ยื่นออกไปทางแม่น้ำเจ้าพระยา คนส่วนมากเรียกเล่นๆ ว่า หัวแหลมบ้าง กรวยบ้าง ประกอบกับมีต้นกรวยขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อจากอำเภอบางใหญ่มาเป็นอำเภอบางกรวย เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2473 หลังจากนั้น ก็ได้มีการเปลี่ยนชื่ออำเภอบางแม่นางมาเป็นอำเภอบางใหญ่ แทนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากตัวอาคารที่ว่าการอำเภอหลังเก่าเป็นอาคารไม้สร้าง

เมื่อปี พ.ศ. 2447 และได้ใช้งานมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีความชำรุดทรุดโทรม ประกอบกับมีบริเวณคับแคบ ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานและติดต่อราชการของประชาชน ในปี พ.ศ. 2531 นายสาโรช คัชมาตย์ นายอำเภอบางกรวย ในขณะนั้น จึงได้ริเริ่มการจัดหาที่ดิน เพื่อก่อสร้างอาคารที่ว่าการอำเภอบางกรวยหลังใหม่ โดยได้ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บริเวณคลองบางกอกน้อยฝั่งตรงข้ามที่ว่าการอำเภอหลังเก่า และตั้งอยู่บนถนนสายบางกรวย – จงถนอม หมู่ที่ 8 ตำบลวัดชลอ เป็นบริเวณที่ก่อสร้าง และดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ว่าการอำเภอบางกรวยหลังใหม่จนแล้วเสร็จ สามารถเปิดทำการให้บริการประชาชนได้ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2532 และกระทำพิธีเปิดอาคารอย่างเป็นทางการ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จมาเป็นองค์ประธาน เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2533 และได้ใช้ต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้

การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มและบุคคลในระดับต่างๆ จำนวนมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายอาจมีความคาดหวังและมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่จำเป็นจะต้องเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันหรือปฏิสัมพันธ์กัน ผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายมีบทบาท อำนาจหน้าที่ และอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติแตกต่างกัน กำลังคนถือว่ามีสำคัญมาก เพราะคนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผลสำเร็จขององค์กรมากที่สุด ทั้งนี้เพราะคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยการบริหารอื่นๆ และเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรเคลื่อนไหว กล่าวคือ หากไม่มีคนในองค์กรแล้วองค์กรย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ และแม้ว่าจะมีปัจจัยทางการบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะป็นปัจจัยทางด้านข้อมูล ข่าวสาร (Information resources) ปัจจัยทางด้านการเงิน (Financial resources) แต่ถ้าขาดคน (Human resources) ปัจจัยทางการบริหารเหล่านี้ก็ไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้เลย เพราะปัจจัยเหล่านั้นไม่สามารถทำอะไรได้เอง ต้องอาศัยปัจจัยทางด้านมนุษย์เป็นผู้ใช้ปัจจัยการบริหารอื่นๆ บุคคลจึงมีผลต่อความสำเร็จขององค์กรในการนำนโยบายไปปฏิบัติมาก โดยโครงการจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวย่อมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่างด้วยกัน เช่น ประเภทของนโยบายที่มุ่งหวังให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย จะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่มุ่งหวังการเปลี่ยนแปลงมาก วัตถุประสงค์ของนโยบายต้องมีวัตถุประสงค์ที่

ชัดเจน ความเป็นไปได้ทางการเมืองซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลสำคัญในวงการรัฐบาล ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี ความเพียงพอของทรัพยากรทั้งทางด้านการเงินและงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทักษะคนดี รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีนั้น เป็นการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติและมีความสำคัญมากต่อการปกครองในพื้นที่ นโยบายดังกล่าวก็เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่อำเภอบางกรวย โดยสำหรับผู้ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย ทางอำเภอได้มีการติดตามและประเมินผลและมีมาตรการสำหรับส่งเสริมคุณภาพชีวิตการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและช่วยเหลือผู้ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างใกล้ชิดเพื่อให้รัฐบาลสามารถให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ตรงตามความจำเป็นและความประสงค์ของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ละราย จึงได้จัดให้มีคณะผู้เชี่ยวชาญระดับพื้นที่เพื่อทำหน้าที่สำรวจสภาพข้อเท็จจริง สอบถามความประสงค์ และให้คำแนะนำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยจัดทำโครงการเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและในเฟส 2 เป็นมาตรการที่ต่อยอดมาจากโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 เพื่อให้การช่วยเหลือเพิ่มเติมแก่ผู้ที่ถือบัตรคนจน โดยมีเป้าหมายให้ผู้มีรายได้น้อยได้พัฒนาตนเองให้พ้นจากความยากจน ด้วยการมีงานทำ เข้าถึงแหล่งเงินทุน และสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่างๆ จนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ต่างจากมาตรการในระยะแรกที่เน้นให้ความช่วยเหลือลดภาระค่าครองชีพเพียงอย่างเดียว สำหรับมาตรการในเฟส 2 นี้ จะให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่เคยลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐเมื่อปี 2560 และได้สิทธิ์รับบัตรคนจนไปแล้ว ไม่ใช่เป็นการเปิดลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยรอบใหม่แต่อย่างใด เพราะฉะนั้น คนที่จะมีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการนี้ต้องเป็นคนที่มีบัตรคนจนอยู่ในมือแล้วเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลก็คาดว่าจะมีผู้มีรายได้น้อยได้ประโยชน์จากโครงการประมาณ 4-5 ล้านราย โดยมีมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยนั้น จะเน้นส่งเสริมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จนพ้นจากความ

ยากจน ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะมีสิทธิได้รับวงเงินในบัตรคนจนเพิ่มขึ้น และมีมาตรการรองรับด้านอาชีพโดยมีทั้งหมด 34 โครงการ แยกออกเป็น 4 ด้านหลักๆ คือ

1. การส่งเสริมให้มีงานทำ เช่น

- การจัดหางานในประเทศและต่างประเทศ โดยกระทรวงแรงงาน
- โครงการแฟรนไชส์สร้างอาชีพเพื่อผู้มีรายได้น้อย โดยกระทรวงพาณิชย์
- โครงการตลาดประชารัฐ โดยกระทรวงมหาดไทย

2. การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา เช่น

- โครงการฝึกอาชีพเร่งด่วนนอกประสงค์ (ช่างชุมชน) โดยกระทรวงแรงงาน
- โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- โครงการมหาวิทยาลัยประชาชน โดยธนาคารออมสิน
- โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่เกษตรกรลูกค้าผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

3. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น

- โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- โครงการสินเชื่อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
- โครงการสินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์
- โครงการสินเชื่อ Street Food โดยธนาคารออมสิน

4. การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น

- โครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- โครงการสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยธนาคารอาคารสงเคราะห์และกระทรวงการคลัง

- การออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบ โดยกองทุนการออมแห่งชาติ

ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็นต่างๆ เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้สี่ประเด็นดังนี้

1. บริบทของพื้นที่อำเภอบางกรวยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามนโยบาย“บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ”

การศึกษาวิจัยพบว่าบริบทของพื้นที่ที่เป็นปัจจัยโดยรวมของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวยสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1) สภาพสังคมของเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย มีความเป็นชุมชน เป็นสังคมอุตสาหกรรม อยู่ในเขตปริมณฑล ที่มีอัตราการขยายตัวของความเป็นเมืองสูง ทำให้มีประชากรแฝงในเขตพื้นที่เป็นจำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลากหลาย ส่งผลให้การดำเนินการติดตามผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปด้วยความยากลำบาก ติดตามตัวผู้มีบัตรได้ยาก เพราะส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพ จะอยู่บ้านไม่เป็นเวลา และบางครั้งก็ติดตามตัวไม่ได้ เนื่องจากมีชื่ออยู่ที่เขตพื้นที่อำเภอบางกรวย แต่ไปอยู่อาศัยและปฏิบัติงานที่อื่น

2) ด้านนโยบายหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือคนจนที่มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้นมีช่องโหว่ที่เอื้อให้คนที่ไม่จนจริงมีสิทธิได้รับบัตร แต่คนจนจริงกลับไม่มีสิทธิได้รับบัตร เช่น เงื่อนไขของการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ต้องเปิดบัญชีกับทางธนาคาร ซึ่งการเปิดบัญชีในปัจจุบันนี้ ต้องมีเงินเปิดบัญชีขั้นต่ำ 500 บาท บางครั้งกลุ่มคนที่จนจริงๆ จะไม่มีเงินแม้กระทั่งจะไปเปิดบัญชี แต่บางคนไม่มีรายได้ แต่มีลูกหลานที่ค่อนข้างมีฐานะเลี้ยงดู กลับมีสิทธิได้รับบัตร ทำให้เกิดการร้องเรียนเรื่องผู้ที่จนไม่จริงได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ผู้ยากจนจริงบางคนกลับไม่ได้รับ

3) ด้านการประสานงานข้อมูลของผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งข้อมูลตัวนี้ได้มาจากการลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ ไม่ได้ผ่านการบูรณาการในการ

ทำงานร่วมกันระหว่างผู้รับลงทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่ติดตามข้อมูลหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยผู้รับลงทะเบียนจะเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคาร แต่เจ้าหน้าที่ที่ลงพื้นที่ติดตามข้อมูล คือ คณะทำงานฝ่ายปกครองของอำเภอบางกรวย ประกอบด้วย ปลัดผู้ประสานงานประจำตำบล เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล หรือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งคณะทำงานกลุ่มนี้จะค่อนข้างมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ แต่จากกระบวนการทำงานที่ขาดการประสานงานกันทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ การตรวจสอบข้อมูลจึงเป็นไปได้ยาก

4) การประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เรื่องของข้อมูลข่าวสารนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการขยายเวลารับลงทะเบียนเพื่อให้ครอบคลุมประชาชนผู้มีรายได้น้อย

2. ความความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ”

การศึกษาวิจัยพบว่า ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้นไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องต่อการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากแต่ละบุคคลติดภารกิจงานประจำ ถึงแม้จะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในการลงพื้นที่ติดตามผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐฯ แต่บุคคลที่สามารถลงพื้นที่ทำงานจริงมีเพียงไม่กี่คนส่วนมากจะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ จะมีความใกล้ชิดกับคนในพื้นที่เป็นอย่างดี อีกทั้งการดำเนินโครงการนี้ยังมีการใช้บุคลากรที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องต่อการดำเนินโครงการด้วยการนำงบประมาณมาจ้างกลุ่มนักศึกษาทำการสำรวจข้อมูล ซึ่งกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้เป็นคนนอกพื้นที่ ไม่รู้จักชาวบ้าน ทำให้การตรวจสอบข้อมูลอาจไม่ถูกต้อง

2) ด้านงบประมาณ การขาดแคลนงบประมาณสำหรับสนับสนุนคณะทำงานของอำเภอบางกรวย ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานติดตามตัวผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพราะในการลงพื้นที่แต่ละครั้งจะต้องมีเรื่องของค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รวมไปถึง

งบประมาณที่จะสนับสนุนเป็นค่าเดินทางสำหรับกลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ลงทะเบียนฝึกอาชีพเพื่อรับวงเงินเพิ่ม เนื่องจากสถานที่ฝึกอาชีพอยู่ไกลจากที่พักอาศัยของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ซึ่งบางคนเป็นบุคคลผู้ยากไร้ไม่มีรถเป็นของตนเอง การเดินทางไปไหนมาไหนค่อนข้างลำบาก หรือไม่มีแม้แต่เงินที่จะใช้ในการเดินทาง

3) ด้านเวลา กล่าวคือในเรื่องของเวลาที่ไม่ตรงกัน หรือไม่มีเวลาในการลงพื้นที่ โดยคณะทำงานด้านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของอำเภอบางกรวยนั้น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ธนาคาร ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล หรือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแต่ละบุคคลต่างก็มีภารกิจงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ และในการลงพื้นที่เพื่อติดตามตัวผู้มีสิทธิฯ นี้จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการในการทำงานร่วมกันของคณะทำงานทั้งหมด หากไม่สามารถลงพื้นที่ร่วมกันได้ ก็จะส่งผลให้การดำเนินโครงการติดขัด เกิดความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินโครงการที่วางไว้

4) ด้านแผนการดำเนินงาน ทรัพยากรด้านข้อมูลของผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้น มีความคลาดเคลื่อน ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ เช่น ข้อมูลจำนวนหมู่บ้าน ที่ไม่ตรงกับจำนวนที่มีอยู่จริง เนื่องจากขาดการคัดกรองข้อมูล หรือการประสานงานร่วมกับทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ส่งผลให้ไม่สามารถติดตามตัวผู้มีสิทธิได้รับบัตรบางคนได้

3. กระบวนการดำเนินงานตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ”

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการในการดำเนินงานตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ของประชาชนและเจ้าหน้าที่

2) ปัญหาด้านการรับรู้หรือได้ยินข่าวสารของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ประชาชนเป็นจำนวนมากไม่เคยรับรู้หรือไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือบางคนเคยได้ยินแต่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” เพราะส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เป็น

หลัก จึงทำให้คนที่จนจริงๆ มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลได้ยาก เพราะไม่มีโทรศัพท์มือถือ หรือไม่มีเวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากต้องไปทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้เกิดการ ร้องเรียนเรื่องผู้ที่ยังไม่จริงได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ผู้ยากจนจริงบางคนกลับไม่ได้รับ (เช่น ไม่ได้ไปลงทะเบียน เป็นต้น)

3) ปัญหาด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และติดภาระงานประจำ และไม่ใช่นักในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็ม ความสามารถ

4) ปัญหาด้านการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ธนาคาร และเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ (ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน) ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการ ดำเนินโครงการ เนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างผู้รับลงทะเบียนและผู้ลงพื้นที่ ตรวจสอบข้อมูล ทำให้ข้อมูลที่ได้รับจากทางธนาคารไม่ถูกต้อง เพราะไม่ได้ผ่าน กระบวนการคัดกรองจากทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ข้อมูลที่ได้รับจึงไม่ตรงกับ สภาพความเป็นจริงของพื้นที่

5) ปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรสำหรับสนับสนุนคณะทำงานในการ ลงพื้นที่เพื่อติดตามกลุ่มผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่

4. ผลของการดำเนินการตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ”

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขต พื้นที่อำเภอบางกรวย ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์ของ โครงการ ดังนี้

1) หากพิจารณาตั้งแต่เริ่มต้นจะเห็นว่าโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือที่ เรียกกันง่ายๆ ว่า “บัตรคนจน” นั้นเป็นโครงการที่ดี แต่ก็ยังมีอุปสรรคปัญหาจากความไม่พร้อมในหลายๆ ด้าน พบช่องโหว่ของเกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่มีสิทธิได้รับ “บัตรคนจน” ซึ่ง หลักเกณฑ์การรับขึ้นทะเบียนคนจนค่อนข้างมีปัญหาอาจทำให้คนที่ไม่จนจริง ก็มีโอกา สได้รับบัตรคนจน และคนจนอีกหลายคน กลับไม่สามารถเข้าถึงสิทธิของบัตรคนจนได้ ซึ่ง

เกิดจากการไม่มีข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนและการแจกจ่ายสวัสดิการแห่งรัฐไม่เป็นไปอย่างทั่วถึง แสดงให้เห็นว่านโยบายนี้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

2) ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้รับลงทะเบียนและผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถติดตามตัวผู้มีสิทธิได้รับบัตรฯ ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง เพราะข้อมูลที่ได้รับนั้น มีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง ไม่ได้มีการคัดกรองข้อมูล

3) จากการระบุประเภทสินค้านั้นไม่ตอบโจทย์ของคนจนในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย เพราะบางคนอาจมีภาระแตกต่างกัน บางคนอาจต้องการใช้เงินเพื่อดูแลผู้สูงอายุ บางคนที่อยู่อาศัยห่างไกลจากร้านธงฟ้า ต้องใช้ต้นทุนการเดินทางสูง เพราะไม่มีรถเป็นของตนเอง เนื่องจากร้านจำหน่ายสินค้าที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยเพียง 16 แห่ง และร้านค้าดังกล่าวยังกระจุกตัวอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลวัดชะลอ และตำบลบางกรวย ทำให้กลุ่มผู้ถือบัตรเดินไม่สะดวกในการเดินทางไปซื้อสินค้า เนื่องจากร้านค้าดังกล่าวอยู่ไกลจากที่พักอาศัย อีกทั้งยังขาดเรื่องการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายว่าร้านค้าไหนบ้างที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีความสับสนเกี่ยวกับการใช้บัตรชุดซื้อสินค้า

4) การดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอนั้น ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยที่ยังไม่เคยรับรู้หรือไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือบางคนเคยได้ยินแต่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” จึงไม่ได้ลงทะเบียน สาเหตุเพราะว่าไม่ทราบข้อมูลที่ละเอียด ไม่รู้ว่าต้องไปลงทะเบียนที่ไหนทำให้ลงทะเบียนไม่ทัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ค้นพบดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นนโยบายความช่วยเหลือจากรัฐบาลที่ต้องการส่งต่อความช่วยเหลือให้กับประชากร ผู้มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ อยู่ถึง 11.4 ล้านคน ถือเป็นจุดเริ่มต้นการเยียวยาช่วยเหลือชาวบ้าน ที่มีความชัดเจนมากขึ้น สำหรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือ บัตรคนจน กรมบัญชีกลางเปิดให้ประชาชนที่ลงทะเบียนโครงการสวัสดิการแห่งรัฐรับบัตรได้ หลังจากประชาชนที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและเริ่มนำบัตรสวัสดิการรัฐ ไปจับจ่ายซื้อของในร้านที่ร่วมโครงการธงฟ้าประชารัฐ ก็ทำให้พบปัญหาหลายอย่างหลังจากใช้บัตรดังกล่าว ปัจจุบันภาครัฐใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อสนับสนุนสวัสดิการสังคมช่วยเหลือประชาชนตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการสำหรับเด็กแรกเกิด ครอบครัว การศึกษา การสาธารณสุข ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ อีกทั้งยังมีการให้เงินช่วยเหลืออื่นๆ ตามนโยบายของแต่ละรัฐบาล ซึ่งโครงการเหล่านี้ใช้งบประมาณสูง และมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การผ่านมากการจัดสวัสดิการสังคมและการให้เงินช่วยเหลือของภาครัฐยังมีข้อจำกัด โดยภาครัฐไม่สามารถให้สวัสดิการและเงินช่วยเหลือตามมาตรการต่างๆ ได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบายการจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน ยังไม่มีการบูรณาการข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกัน อีกทั้ง ยังขาดข้อมูลเชิงลึกส่วนบุคคลที่จำเป็นต่อการเสนอแนะเชิงนโยบาย โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ที่เริ่มครั้งแรกในปี 2559 และครั้งที่ 2 ในปี 2560 จะเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ ในการจัดทำฐานข้อมูลเชิงลึกของบุคคลที่มาลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้การจัดสรรสวัสดิการภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงสุดและตรงกลุ่มเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล ดังนั้นเพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้การช่วยเหลือจากรัฐถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด มีข้อมูลในการติดตามประเมินผล การให้สวัสดิการในแต่ละประเภท และนำมาปรับปรุงการให้สวัสดิการให้เหมาะสม สอดคล้องกับ

ความต้องการในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำกับติดตามค่าใช้จ่ายสวัสดิการต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ จากผลการวิจัยในประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

บริบทของพื้นที่ที่เป็นปัจจัยโดยรวมของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอบางกรวย สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

สภาพสังคมของเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยมีความเป็นชุมชน เป็นสังคมอุตสาหกรรม อยู่ในเขตปริมณฑลที่มีอัตราการขยายตัวของความเป็นเมืองสูง ทำให้มีประชากรแฝงในเขตพื้นที่เป็นจำนวนมาก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลากหลาย ส่งผลให้การดำเนินการติดตามผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปด้วยความยากลำบาก ติดตามตัวผู้มีบัตรได้ยาก เพราะส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพ จะอยู่บ้านไม่เป็นเวลา และบางครั้งก็ติดตามตัวไม่ได้ เนื่องจากมีชื่ออยู่ที่เขตพื้นที่อำเภอบางกรวย แต่ไปอยู่อาศัยและปฏิบัติงานที่อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ CIPP Model (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2561, หน้า 147-148) ได้กล่าวสรุปว่า การประเมินผลด้านบริบท หรือประเมินเนื้อความ (context Evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ และปัจจัยด้านนโยบายหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกคนจนที่มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้นมีช่องโหว่ที่เอื้อให้คนที่ไม่จริงจกมีสิทธิได้รับบัตร แต่คนจนจริงกลับไม่มีสิทธิได้รับบัตร เช่น เงื่อนไขของการมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ต้องเปิดบัญชีกับทางธนาคาร ซึ่งการเปิดบัญชีในปัจจุบันนี้ ต้องมีเงินเปิดบัญชีขั้นต่ำ 500 บาท บางครั้งกลุ่มคนที่จนจริง ๆ จะไม่มีเงินแม้กระทั่งจะไปเปิดบัญชี แต่บางคนไม่มีรายได้ แต่มีลูกหลานที่ค่อนข้างมีฐานะเลี้ยงดู กลับมีสิทธิได้รับบัตร ทำให้เกิดการร้องเรียนเรื่องผู้ที่ไม่จริงจกได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ผู้ยากจนจริงบางคนกับไม่ได้รับ สอดคล้องกับ ศุภชัย ยาวะประภาส (อ้างถึงใน เดช อุณหะจิริงรักษ์, 2561, หน้า 35) ได้กล่าวสรุปว่า มีปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จและความ

ล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 1.ลักษณะของนโยบาย ลักษณะบางประการของนโยบายจะมีส่วนในการกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายนั้นๆ ได้แก่ 1.1 ประเภทของนโยบาย นโยบายที่มุ่งหวังจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย จะมีโอกาสในการประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่มุ่งหวังการเปลี่ยนแปลงมาก อย่างไรก็ตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงมากๆ แต่มีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์สูงจะประสบความสำเร็จมากกว่านโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้การรับรู้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากนโยบาย และความสอดคล้องระหว่างนโยบายนั้นกับค่านิยม ประสพการณ์ และความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้น มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายด้วยเช่นกัน

ความความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

การศึกษาวิจัยพบว่า ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้นไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องต่อการดำเนินโครงการ ดังนี้ 1) ด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากแต่ละบุคคลติดภารกิจงานประจำ ถึงแม้จะมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในการลงพื้นที่ติดตามผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐฯ แต่บุคคลที่สามารถลงพื้นที่ทำงานจริงมีเพียงไม่กี่คนส่วนมากจะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ จะมีความใกล้ชิดกับคนในพื้นที่เป็นอย่างดี อีกทั้งการดำเนินโครงการนี้ยังมีการใช้บุคลากรที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องต่อการดำเนินโครงการด้วยมีการนำงบประมาณมาจ้างกลุ่มนักศึกษาทำการสำรวจข้อมูล ซึ่งกลุ่มนักศึกษาเหล่านี้เป็นคนนอกพื้นที่ ไม่รู้จักชาวบ้าน ทำให้การตรวจสอบข้อมูลอาจไม่ถูกต้อง 2) ด้านงบประมาณ การขาดแคลนงบประมาณสำหรับสนับสนุนคณะทำงานของอำเภอบางกรวย ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานติดตามตัวผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพราะในการลงพื้นที่แต่ละครั้งจะต้องมีเรื่องของค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รวมไปถึงงบประมาณที่จะสนับสนุนเป็นค่าเดินทางสำหรับกลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ลงทะเบียนฝึกอาชีพเพื่อรับวงเงินเพิ่ม เนื่องจากสถานที่ฝึกอาชีพอยู่ไกลจากที่พัก

อาศัยของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ซึ่งบางคนเป็นบุคคลผู้ยากไร้ไม่มีรถเป็นของตนเอง การเดินทางไปไหนมาไหนค่อนข้างลำบาก หรือไม่มีแม้แต่เงินที่จะใช้ในการเดินทาง 3) ด้านเวลา กล่าวคือในเรื่องของเวลาที่ไม่ตรงกัน หรือไม่มีเวลาในการลงพื้นที่ โดยคณะทำงานด้านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของอำเภอบางกรวยนั้น ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ธนาคาร ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล หรือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแต่ละบุคคลต่างก็มีภารกิจงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ และในการลงพื้นที่เพื่อติดตามตัวผู้มีสิทธิฯ นี้จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการในการทำงานร่วมกันของคณะทำงานทั้งหมด หากไม่สามารถลงพื้นที่ร่วมกันได้ ก็จะส่งผลให้การดำเนินโครงการติดขัด เกิดความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินโครงการที่วางไว้ 4) ด้านแผนการดำเนินงาน ทรัพยากรด้านข้อมูลของผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้น มีความคลาดเคลื่อน ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ เช่น ข้อมูลจำนวนหมู่บ้าน ที่ไม่ตรงกับจำนวนที่มีอยู่จริง เนื่องจากขาดการคัดกรองข้อมูล หรือการประสานงานร่วมกับทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ส่งผลให้ไม่สามารถติดตามตัวผู้มีสิทธิได้รับบัตรบางคนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ กุลธน ธนาพงศ์ธร (อ้างถึงใน คณาจารย์ภาคบริหารรัฐกิจ, 2557, หน้า 74) กล่าวโดยสรุปว่า ทรัพยากรการบริหารหรือปัจจัยทางการบริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายพื้นฐานและเป้าหมายอื่นๆ ขององค์กรนั้น องค์กรจะต้องมีทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหารอยู่ในระดับหนึ่งเสมอ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ 4 M's อันได้แก่ 1. คนหรือบุคลากร (Man) เป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีชีวิต เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารงานขององค์กร 2. เงินหรืองบประมาณ (Money) เป็นทรัพยากรที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่องค์กรต่างๆ จะต้องพยายามแสวงหาเงินหรืองบประมาณเพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กร 3. วัสดุอุปกรณ์ (Materials) เป็นทรัพยากรที่เอื้ออำนวยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และช่วยผ่อนแรงแก่บุคคล เช่น เครื่องจักร หรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 4. การจัดการหรือการบริหาร (Management) เป็นทรัพยากรที่เกี่ยวกับระบบและวิธีการบริหารงานที่บุคคลต่างๆ ในองค์กรจะร่วมกันใช้ทรัพยากรด้านอื่นๆ เพื่อให้ดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรต่อไป

กระบวนการดำเนินงานตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในพื้นที่อำเภอ บางกรวย พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งมีข้อเสนอแนะเพื่อนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1) ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ของ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศักดิ์ จามรมาน (2560) ได้ศึกษา “ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อการดำเนินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ สำหรับผู้มีรายได้น้อย” ผลการศึกษาพบว่า จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.75 เพศชายร้อยละ 49.25 อายุ 20 ปี ขึ้นไป สามารถสรุปผลได้ ดังนี้ 1) ใน ด้านความรู้เกี่ยวกับโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.15 ระบุว่าตนเองรับทราบเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อยเป็นบางส่วน ขณะที่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 24.29 ระบุว่าไม่ทราบเลย โดยที่กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 15.56 รับทราบ รายละเอียดทั้งหมด

2) ปัญหาด้านการรับรู้หรือได้ยินข่าวสารของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอ บางกรวยเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ประชาชนเป็นจำนวนมากไม่เคยรับรู้หรือไม่เคยได้ ยินเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือบางคนเคยได้ยินแต่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับ “บัตร สวัสดิการแห่งรัฐ” เพราะส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ เป็น หลัก จึงทำให้คนที่จริงจังๆ มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลได้ยาก เพราะไม่มีโทรทัศน์ดู หรือไม่มีเวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากต้องไปทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้เกิดการ ร้องเรียนเรื่องผู้ที่เงินไม่จริงได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่ผู้จากจริงจังบางคนกลับไม่ได้รับ เช่น ผู้ที่ไม่ได้ไปลงทะเบียน เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Lundberg (อ้างถึงใน กวี รัชชชน, 2541, หน้า 321) ได้กล่าวสรุปว่า “หมายถึงปฏิสัมพันธ์โดยใช้เครื่องหมายและ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์นั้นอาจจะเป็นกิริยาท่าทาง รูปภาพ ถ้อยคำภาษา หรืออื่นๆ ซึ่งทำ หน้าที่เป็นตัวกระตุ้นต่อพฤติกรรมของอีกบุคคลหนึ่ง ดังนั้นการสื่อความเข้าใจจึงเป็น ประเภทหนึ่งของปฏิสัมพันธ์ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการสื่อความเข้าใจเป็นอีกรูปแบบ หนึ่งของปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ”

3) ปัญหาด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และติดภาระงานประจำ และไม่ใช้คนในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาส (อ้างถึงใน เดช อุณหะจรรย์รักษ์, 2561, หน้า 35) ได้กล่าวสรุปว่า ความเพียงพอของทรัพยากร นโยบายที่จะประสบความสำเร็จจะต้องได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรทั้งทางการเงินและงบประมาณ รวมถึงกำลังคนและคุณภาพของคน (ความรู้ทางด้านเทคนิค) อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านการบริหารอื่นๆ (ทรัพยากรทางด้านการบริหาร) จะต้องได้รับการสนับสนุนและมีจำนวนที่เพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติด้วย

4) ปัญหาด้านการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ธนาคาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ (ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน) ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินโครงการ เนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างผู้ที่รับลงทะเบียนและผู้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อมูล ทำให้ข้อมูลที่ได้รับจากทางธนาคารไม่ถูกต้อง เพราะไม่ได้ผ่านกระบวนการคัดกรองจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ข้อมูลที่ได้รับจึงไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ เฉลิมพล ศรีหงษ์ (2561, หน้า 17) ได้กล่าวสรุปว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายใดนโยบายหนึ่งไปปฏิบัตินั้น โดยปกติจะประกอบด้วยองค์การ กลุ่ม และบุคคลในระดับต่างๆ จำนวนมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายอาจมีความคาดหวังและมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่จำเป็นจะต้องเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาท อำนาจหน้าที่ และอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติแตกต่างกัน แต่ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่จะสามารถควบคุมการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองทั้งหมด

5) ปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรสำหรับสนับสนุนคณะทำงานในการลงพื้นที่เพื่อติดตามกลุ่มผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภชัย ยาวะประภาส (อ้างถึงใน เดช อุณหะจรรย์รักษ์, 2561, หน้า 35) ความเพียงพอของทรัพยากร นโยบายที่จะประสบความสำเร็จจะต้องได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรทั้งทางการเงินและงบประมาณ รวมถึงกำลังคนและคุณภาพของคน

(ความรู้ทางด้านเทคนิค) อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านการบริหารอื่นๆ (ทรัพยากร ทางด้านการบริหาร) จะต้องได้รับการสนับสนุนและมีจำนวนที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ไปปฏิบัติด้วย

ผลของการดำเนินงานตามนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” เมื่อเทียบกับความต้องการ/กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1) หากพิจารณาตั้งแต่เริ่มต้นจะเห็นว่าโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือที่เรียกกันง่ายๆ ว่า “บัตรคนจน” นั้นเป็นโครงการที่ดี แต่ก็ยังมีอุปสรรคปัญหาจากความไม่พร้อมในหลายๆ ด้าน พบช่องโหว่ของเกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่มีสิทธิ์ได้รับ “บัตรคนจน” ซึ่งหลักเกณฑ์การรับขึ้นทะเบียนคนจนค่อนข้างมีปัญหาอาจทำให้คนที่ไม่จริงก็มีโอกาสได้รับบัตรคนจน และคนจนอีกหลายคน กลับไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ์ของบัตรคนจนได้ ซึ่งเกิดจากการไม่มีข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนและการแจกจ่ายสวัสดิการแห่งรัฐไม่ไปอย่างทั่วถึง แสดงให้เห็นว่านโยบายนี้ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภชัย ยาวะประภาส (อ้างถึงใน เดช อุณหะจิรังรักษ์, 2561, หน้า 35) ได้กล่าวสรุปว่า มีปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี นโยบายที่มีลักษณะไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนและมีผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการไม่มากนัก จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติมากกว่านโยบายที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน มีผู้คน หรือมีหน่วยงานมาเกี่ยวข้องมากมาย นโยบายที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากที่เคยทำอยู่จนเคยชิน มีโอกาสที่จะประสบปัญหาในการนำไปปฏิบัติ รวมถึงนโยบายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการณ์เฉพาะหน้า หรือเพื่อตอบสนองแรงกดดันทางการเมืองในขณะนั้น หากกรอบการมองปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ถูกต้อง นโยบายนั้นก็มีโอกาสประสบความล้มเหลวสูงนอกจากนี้เทคโนโลยีจะนำมาใช้ปฏิบัติตามนโยบาย ต้องเป็นเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือภาวะแวดล้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2) ในการดำเนินโครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้รับลงทะเบียนและผู้ปฏิบัติงานพื้นที่

ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถติดตามตัวผู้มีสิทธิได้รับบัตรฯ ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง เพราะข้อมูลที่ได้รับนั้น มีความคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง ไม่ได้มีการคัดกรองข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ Simon (อ้างถึงใน คณาจารย์ภาคบริหารรัฐกิจ, 2557, หน้า 4) ได้กล่าวสรุปว่า Simon ได้ให้ตัวอย่างของการบริหารว่า เมื่อคนสองคนช่วยกันเข็นก้อนหินซึ่งคนเพียงคนเดียวทำให้ขยับเขยื้อนไม่ได้ การบริหารก็เกิดขึ้นแล้ว การกระทำที่ดูเป็นเรื่องธรรมดาๆ นั้นมีลักษณะพื้นฐานสำคัญ 2 ประการของสิ่งที่เรียกว่า การบริหาร (administration) คือมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ เคลื่อนก้อนหินไปให้ได้ และมีการกระทำที่ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน คือการที่คนมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไปใช้พลังร่วมกันเพื่อให้ได้ผลบางอย่างบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สามารถกระทำได้โดยปราศจากความร่วมมือเช่นกัน

3) จากการระบุประเภทสินค้านี้ไม่ตอบโจทย์ของคนจนในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย เพราะบางคนอาจมีภาระแตกต่างกัน บางคนอาจต้องการใช้เงินเพื่อดูแลผู้สูงอายุ บางคนที่อยู่อาศัยห่างไกลจากร้านธงฟ้า ต้องใช้การเดินทางไกลเพราะไม่มีรถเป็นของตนเอง เนื่องจากร้านจำหน่ายสินค้าที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยเพียง 16 แห่ง และ ร้านค้าดังกล่าวยังคงกระจุกตัวอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลวัดชลอและตำบลบางกรวย ทำให้กลุ่มผู้ถือบัตรเดินไม่สะดวกในการเดินทางไปซื้อสินค้า เนื่องจากร้านค้าดังกล่าวอยู่ไกลจากที่พักอาศัย อีกทั้งยังขาดเรื่องการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายว่าร้านค้าไหนบ้างที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีความสับสนเกี่ยวกับการใช้บัตรอุดหนุนซื้อสินค้า สอดคล้องกับแนวคิดของ CIPP Model (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2561, หน้า 147-148) ได้กล่าวสรุปว่าการประเมินผลผลิต (product evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสินเกณฑ์มาตรฐานนั้นอาจจะกำหนดขึ้นเองหรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นกำหนดไว้ก็ได้

4) การดำเนินนโยบาย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวยนั้น ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากในเขตพื้นที่อำเภอบางกรวย

ที่ยังไม่เคยรับรู้หรือไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือบางคนเคยได้ยินแต่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” จึงไม่ได้ลงทะเบียน สาเหตุเพราะว่าไม่ทราบข้อมูลที่ละเอียด ไม่รู้ว่าต้องไปลงทะเบียนที่ไหนทำให้ลงทะเบียนไม่ทัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีศักดิ์ จามรมาน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปต่อการดำเนินโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อย” ผลการศึกษาพบว่า จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศหญิงร้อยละ 50.75 เพศชายร้อยละ 49.25 อายุ 20 ปี ขึ้นไป สามารถสรุปผลได้ ดังนี้ 1) ในด้านความรู้เกี่ยวกับโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อย กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60.15 ระบุว่าตนเองรับทราบเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับผู้มีรายได้น้อยเป็นบางส่วน ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.29 ระบุว่าไม่ทราบเลย โดยที่กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 15.56 รับทราบรายละเอียดทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรใช้บัตรประจำตัวประชาชน เป็นบัตรสวัสดิการคนจน ทั้งนี้ เพื่อการคัดกรองผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและการป้องกันการสวมสิทธิ์ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำบัตรเพิ่มและสะดวกในการถือบัตร
2. ควรเปิดกว้างให้สามารถใช้บัตรสวัสดิการได้กับทุกร้านที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับร้านค้าอย่างทั่วถึง
3. สินค้าเข้าร่วมโครงการควรเป็นสินค้าที่จำเป็น เช่น ข้าว แก๊สหุงต้ม สินค้า OTOP จากชาวบ้าน และรัฐบาลต้องเป็นผู้ควบคุมบริหารจัดการเอง เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน หรือชาวบ้าน เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนโดยตรง
4. บางครั้ง ควรเน้นการแก้ไขปัญหาไปที่การพัฒนา ความรู้ ทักษะ การประกอบอาชีพ ที่มีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ควรปรับแนวคิดจาก “Welfare” เป็น “Workfare” เพิ่มมากขึ้น

5. ควรสร้างความหลากหลายในการบริการสวัสดิการเพื่อรองรับทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยต้องหาความต้องการที่แท้จริงในแต่ละกลุ่มเป้าหมายก่อน
6. ควรมีบทลงโทษสำหรับผู้แจ้งข้อมูลเท็จ โดยเฉพาะกลุ่มคนในระบบภาษี
7. ควรมอบหมายให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นเจ้าภาพหลัก

เอกสารอ้างอิง

กวี รัชชชน. (2541). *การบริหารรัฐกิจเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณาจารย์ภาคบริหารรัฐกิจ. (2557). *การบริหารรัฐกิจเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เฉลิมพล ศรีหงส์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

เดช อุณหะจิริงรัชช์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายและการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายและการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

พรชัย ฐีระเวช. (2561). *มาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ นวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาค่าความยากจน*. *วารสารไทยคู่ฟ้า*, 11-18.

รวีภา ธรรมโชติ. (2557). *การบริหารรัฐกิจเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- ศรีศักดิ์ จามรمان. (2560, พฤศจิกายน 5). สยามเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตโพลล์ เผย 3 ปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. *มติชนออนไลน์*, หน้า 1.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.